

РЕЙ БРЕДБЪРИ ГРАДЪТ, КЪДЕТО НИКОЙ НЕ СПИРА

Превод от английски: Лидия Цекова-Маринова, 1985

chitanka.info

Пресичайки континенталната част на Съединените щати нощем, денем с влака, прелитате край градове и пустош, градове, където никой никога не спира. Или по-скоро никой, който не е родом оттук, никой, чиито корени не са тук, в тези провинциални гробища, никога не си прави труда да посети самотните им гари или да удостои с внимание самотните околности.

Заговорих за това с един от хората в купето, търговски пътник като мен, във влака от Чикаго за Лос Анджелис, докато пресичахме Айова.

— Така е — каза той, — хората слизат в Чикаго, всички слизат там. Слизат в Ню Йорк, слизат в Бостън, слизат в Л. А. Хора, които не живеят там, отиват, за да видят, и се връщат, за да разкажат. Но кой турист когато и да било просто ей така е спрял във Фокс Хил, Небраска, за да *погледа*? Вие? Аз? Не! Не познавам никого, нямам работа там, не е здравен курорт, така че не си струва.

— Би било очарователно разнообразие — продължих аз, — някоя година да се планира една съвсем различна отпускарка. Избираш си някое село, забутано в равнините, където не познаваш жива душа, и заминаваш там, просто така.

— Ще се отегчите до смърт.

— Напротив, като си мисля сега, дори ми се струва забавно. — Надникнах през прозореца. — Кой е следващият град по тази линия?

— Рампарт Джънкшън.

Усмихнах се.

— Звучи приятно. Може и да слеза там.

— Вие сте лъжец и глупак. Какво ви се иска? Приключения? Романтика? Хайде, скачайте от влака. Десет секунди по-късно сам ще се наречете идиот, ще се метнете на някое такси и ще ни гоните до следващия град.

— Може би.

Аз гледах как телефонните стълбове прелитат край нас един след друг. В далечината вече съзирах първите смътни очертания на някакъв град.

— Но не ми се вярва — чух се да казвам.

Търговският пътник срещу мен изглеждаше малко изненадан.

Защото бавно, съвсем бавно аз се надигнах и се изправих. Посегнах за шапката си. Усетих как ръката ми потърси единствения ми

куфар. Аз самият бях изненадан.

— Почакайте! — възкликна търговският пътник. — Какво правите?

Влакът направи внезапен завой. Аз се олюлях. Далече напред видях острия връх на църковна кула, гъста гора, поле от избуяла пшеница.

— Май ще слеза от влака — отвърнах аз.

— Седнете — каза той.

— Не — противопоставих се аз. — Има нещо в този град, там пред нас. Трябва да отида и да видя. Разполагам с време. В действителност не ми се налага да бъда в Л. А. преди понеделник. Ако не слеза от влака сега, винаги ще се чудя какво съм пропуснал, какво съм оставил да ми се изплъзне, когато съм имал шанса да го видя.

— Ние просто разговаряхме. Там няма нищо.

— Грешите — казах аз. — Има.

Сложих шапката на главата си и вдигнах куфара.

— За бога — възкликна търговският пътник, — мисля, че наистина се готвите да го направите.

Сърцето ми биеше учестено. Лицето ми гореше.

Влакът изсвири. Влакът се втурна надолу по релсите. Градът бе близо!

— Пожелайте ми късмет! — обадох се аз.

— Късмет! — извика той.

Аз изтичах с вик за носач.

На перона на гарата, подпрян на стената, стоеше стар олющен стол. В този стол съвсем отпуснат, така че се губеше в дрехите си, седеше мъж на около седемдесет, който изглеждаше така, сякаш е бил прикован там, откакто е построена гарата. Слънцето бе обгорило лицето му и бе оставило по бузите му бръчици като змийчета и плетеници, от които очите му сякаш бяха вечно присвити. На летния ветреца косата му бе като пепеливобял облак от дим. Синята му риза, разкопчана на врата, откриваше бели, къдрави косъмчета и бе избеляла като изцъкленото в късния следобед небе. Обувките му бяха набъбнали, като че ли ги бе държал нехайно в някаква пещ, сковани

завинаги. Сянката му под него представляваше неизменни черни шарки.

Докато слизах, очите на възрастния човек, пробягали край всяка врата на влака, се спряха учудени върху мен.

Помислих си, че ще ми махне с ръка.

Но се появи само ненадейно пламъче в притворените му очи; като химична промяна, която означаваше, че ме е забелязал. И все пак той не бе помръднал дори устни, клепач или пръст. Някаква невидима маса се бе размърдала в него.

Потеглящият влак бе повод да отместя поглед, за да го проследя. На перона нямаше никой друг. Никакви автомобили не чакаха край обвитата в паяжини и закована с гвоздеи врата на гарата. Единствено аз се бях отделил от железния грохот на влака, за да стъпя върху разхлопаните дъски на дървения перон.

Влакът изсвири отвъд хълма.

„Глупак“, помислих си. Моят спътник бе имал право, че ще ме обхване паника пред тази тягост, която вече предусещах тук.

„Е, добре, помислих си, глупак — да, но да бягам — не!“

Повлякох куфара си надолу по перона, без да поглеждам към стареца. Когато минавах, долових как крехкото му тяло се размърда, този път така, че можах да го чуя. Краката му бавно се спуснаха и изтропаха по изгнилите дъски.

Аз продължих да вървя.

— Добър ден — произнесе слаб глас.

Знаех, че не гледа мен, а само огромното безоблачно пространство на блесналото над нас небе.

— Добър ден — поздравих го аз.

Поех нагоре по прашния път към града. След сто ярда се огледах назад.

Старецът все така седеше там и се взираше в слънцето, като че ли с ням въпрос.

Аз забързах нататък.

Минах през задрямалия в късния следобед град, анонимен и самотен — пъстърва, която плува нагоре по течението, без да докосва

бреговете на спокойната река на живота, който си течеше навсякъде около мен.

Подозренията ми се потвърдиха: това бе един град, в който нищо не се случваше, в който произтекоха само следните събития:

Точно в четири часа вратата на магазина за железария на Хонегър се затръшна след едно куче, което излезе навън и се овъргала в прахоляка на пътя. В четири и тридесет една сламка изсмукваше и последната капка от дъното на чашата със сода и в тишината на дрогерията звукът напомняше огромен водопад. Пет часът — момчета и камъчета се гмурваха в реката край града. Пет и петнадесет — цяло шествие от мравки в сянката на брястовете.

И все пак — аз бавно се завъртях кръгом — някъде в този град трябва да има нещо, което си заслужава да бъде видяно. Знаех, че то е там. Знаех, че трябва да продължа да вървя и да гледам. Знаех, че ще го намеря.

И продължих да вървя. И продължих да се оглеждам.

През целия следобед съществуваше само един постоянен и неизменен фактор: старецът в избелелите сини панталони и риза бе винаги наблизо. Когато седях в дрогерията, той бе отвън пред нея — плюеше тютюн, който се извиваше като буболечки в праха. Когато стоях край реката, той клечеше малко по-надолу по течението и сякаш вършеше кой знае какво, твърде дълго ми ръцете си.

Някъде около седем и тридесет вечерта аз се разхождах за седми или осми път из смълчаните улици, когато чух стъпки зад себе си.

Обърнах се — старецът ме следваше, гледаше право пред себе си, а в пожълтелите си зъби стискаше стръкче суха трева.

— Мина много време — промълви той.

Ние тръгнахме заедно в здрача.

— Много време — продължи той, — откакто чакам на този перон.

— Вие ли? — учудих се аз.

— Аз — той кимна в сянката на дърветата.

— Чакахте ли някого на гарата?

— Да — отвърна той. — Вас.

— Мен ли? — Изненадата сигурно бе проличала в гласа ми. — Но защо? Не сте ме виждали никога през живота си.

— Нима твърдя обратното? Казах само, че съм чакал.

Вече бяхме на края на града. Той зави, а с него и аз по притъмнелия речен бряг към подпорите на моста, по който на изток и на запад профучаваха нощните влакове и много рядко спираха тук.

— Искате да научите нещо за мен? — неочаквано попитах аз. — Да не сте шерифът?

— Не, не съм шериф. И не искам да знам нищо за вас.

Той пъкна ръце в джобовете си. Слънцето бе вече залязло. Въздухът бе станал неочаквано студен.

— Само съм изненадан, че сте тук най-после, това е всичко.

— Изненадан?

— Изненадан — потвърди той — и... доволен.

Аз рязко спрях и го погледнах право в очите.

— Откога чакате на онзи перон?

— Горедолу двадесет години.

Знаех, че казва истината, гласът му бе спокоен и тих като реката.

— Чакайте мен? — попитах аз.

— Или някой като вас — поясни той.

Ние продължихме да вървим в сгъстяващия се мрак.

— Харесва ли ви нашият град?

— Хубав е, тих — казах аз.

— Хубав, тих — той кимна. — А хората харесаха ли ви?

— Хората изглеждат приятни и тихи.

— Такива са — каза той. — Приятни, тихи.

Бях готов да се върна обратно, но старецът продължаваше да говори и за да го изслушам и проявя учтивост, се наложи да вървя с него в необятната тъмнина, сред буйните поля и ливади отвъд града.

— Да — каза старецът, — денят, в който напуснах работа, преди двадесет години, аз седнах на онзи перон и останах там; седях и не вършех нищо, чаках да се случи нещо, не знаех какво, не знаех... Не бих могъл да го назова. Но когато най-после се случеше, щях да го позная, щях да погледна и да кажа: „Да, господи, ето това съм чакал.“ Железопътна катастрофа? Не. Отдавнашна моя приятелка да се завърне в града след петдесет години? Не. Не. Трудно е да се назове. Някой. Нещо. И, изглежда, по някакъв начин то е свързано с вас. Едва ли мога да ви обясня...

— Защо не опитате? — попитах аз.

Бяха се показали първите звезди. Ние продължавахме да вървим.

— Е, добре — произнесе той бавно, — знаете ли достатъчно за това, което е вътре във вас?

— Имате предвид вътрешностите ми или психологически?

— Точно това е думата. Имам предвид главата ви, мозъка ви, знаете ли достатъчно за тях?

Тревата шушнеша под краката ми.

— Малко.

— Мразили ли сте много хора през живота си?

— Някои.

— С всички е така. Съвсем нормално е да мразиш, нали, а и не само да мразиш. Макар че никога не говорим за това, не ни ли се иска понякога да ударим хората, които ни причиняват болка, дори да ги убием?

— Едва ли минава седмица, без да изпитаме това чувство — съгласих се аз, — но го отлагаме.

— Отлагаме целия си живот — каза той. — Хората говорели така и така, мама и татко казвали това и онова, законът гласял туй и туй. И тъй отлагате едно убийство, после друго и още две след него. Докато стигнете моята възраст и имате твърде много мисли от този род в главата си. И ако не поведете сам тази война, никога нищо не се случва, за да се освободите от тях.

— Някои хора стрелят по мишени или ходят на лов за патици — казах аз. — Някои тренират бокс или борба.

— Но някои не го правят. За тях именно говоря. За себе си. През целия си живот съм си спестявал тези трупове, замразявал съм в главата си мисълта за тях. Понякога се озлобяваш срещу града и хората в него, задето те карат да отминаваш подобни неща. Не ви ли се нравят някогашните пещерни хора, които просто надавали страхотен вик и цапардосвали някого по главата с някоя сопа.

— И всичко това ще доведе до...

— Ще доведе до следното: всеки би пожелал да извърши едно убийство в живота си, един вид, да се отърве от този огромен товар, от всички тези убийства в ума си, които никога не е имал смелостта да извърши. И понякога му се открива такава възможност. Някой изтичва пред колата му, той не натиска спирачките и продължава да кара. Някой не може да докаже нищо при подобни случаи. Човекът дори пред себе си не признава, че го е извършил. Той просто не е поставил

крака си върху спирачките навреме. Но вие знаете, както и аз, какво се е случило в действителност, нали?

— Да — потвърдих аз.

Градът бе останал далече назад. Минавахме по дървено мостче над малка рекичка, съвсем близо до железопътния насип.

— И така — каза старецът, като гледаше водата — единственият род убийство, което си заслужава да бъде извършено, е онова, при което никой не може да се досети кой го е извършил, защо го е извършил или пък кого са убили, нали така? Е, тази идея ми дойде може би преди двадесет години. Не мисля за това всеки ден или всяка седмица. Понякога минават дори цели месеци, но идеята си остава, все същата: всеки ден тук спира само един влак, а понякога дори и той не спира. В такъв случай, ако искаш да убиеш някого, ще се наложи да чакаш, нали, години наред, докато някой съвършено непознат човек не дойде във вашия град, непознат, който слиза от влака без никаква причина; човек, когото никой не познава и който не познава никого в града. Тогава и само тогава, помислих си аз, като си седях на перона, можеш просто да се приближиш и когато няма никой наоколо, да го убиеш и да го хвърлиш в реката. Ще го открият далече надолу по течението. А може и никога да не го открият. Никой не би се сетил да дойде в Рампарт Джънкшън, за да го търси. Той не е отивал там. Пътувал е за някъде другаде. Ето, това е цялата ми идея. И аз бих познал този човек в минутата, когато слиза от влака. Бих го познал, така ясно...

Бях спрял да вървя. Беше тъмно. Луната щеше да изгрее най-рано след час.

— Наистина ли? — попитах аз.

— Да — отвърна той.

Видях движението на главата му, когато погледна към звездите.

— Е, достатъчно говорих.

Той се промъкна по-близо и докосна лакътя ми. Ръката му бе така гореща, сякаш, преди да ме докосне, я бе държал опряна на някоя печка. Другата му ръка, неговата дясна ръка, оставаше скрита, стисната здраво, издула джоба му.

— Говорих достатъчно.

Нещо изпищя.

Обърнах рязко глава.

Горе, полетял като хала, нощният експрес профуча по невидимите релси, разпръсна светлина над хълма, гората, фермите, къщите в града, полето, канавките, ливадата, изораната земя, водата, после със силен грохот и вой отмина и изчезна. Релсите потреперваха още известно време. После — тишина.

Двамата със стареца стояхме и се гледахме в тъмното. Летата му ръка все така стискаше лакътя ми. Другата му ръка все така оставаше скрита.

— Може ли да кажа нещо? — попитах аз накрая.

Старецът кимна.

— За себе си — обясних аз.

Но се наложи да млъкна. Едва дишах. Напрегнах усилие, за да продължа:

— Странно. Често съм си мислил същото. Истина е, че едва днес, когато пътувах с влака, си помислих какво идеално, какво наистина идеално решение би могло да бъде. В работата напоследък не ми върви. Жена ми е болна. Най-добрият ми приятел почина миналата седмица. В света се води война. Самият аз съм изтерзан вътрешно. Би било тъкмо добре дошло за мен...

— Кое? — учуди се старецът с ръка върху лакътя ми.

— Да слеза от този влак в някое малко градче — казах аз, — където никой не ме познава, с този пистолет в джоба, да намеря някого, да го убия, да го погребя, да се върна обратно на гарата, да се кача на влака и да си отида вкъщи, и никой няма да бъде чак дотам прозорлив, и никой никога няма да узнае кой го е извършил, никога. Идеално, помислих си, идеално престъпление. И слезох от влака.

Стояхме там в тъмното в продължение на още една минута, като се вирахме един в друг. Вероятно и двамата се бяхме заслушали в ускореното, твърде ускореното наистина биене на сърцата си.

Светът се обърна под мен. Аз стиснах юмруци. Искях да падна. Искях да изпищя като влака.

Защото внезапно осъзнах, че всичко, което току-що бях изрекъл, не беше лъжа, измислена, за да спаси живота ми.

Всичките тези неща, които току-що бях казал пред този човек, бяха истина.

И сега знаех защо бях слезъл от влака в този град. Знаех какво съм търсил.

Чувах тежкото, учестено дишане на стареца. Ръката му се бе вкопчила в моята, като че ли можеше да падне. Бе стиснал здраво зъби. Той се наведе към мен, както направих и аз. Настъпи миг на напрегнато мълчание като пред експлозия.

Най-сетне той се опита да заговори. Гласът му бе глас на човек, смазан от чудовищен товар.

— Откъде да знам дали имате пистолет в джоба си?

— Не можете да знаете — гласът ми бе съвсем слаб. — Не можете да знаете със сигурност.

Той изчакваше. Помислих си, че ще припадне.

— Така ли било? — каза той.

— Така е — отроних аз.

Той стисна силно очи. Стисна силно устни.

След още пет секунди съвсем бавно и тежко успя да отдръпне ръката си от моята страшно натежала ръка. После погледна надолу към дясната си ръка и я извади празна от джоба си.

Бавно, с огромен товар върху плещите си ние се отдръпнахме един от друг и тръгнахме слепешком в тъмното.

Среднощният предупредителен сигнал „Пътник за качване“ се разпиля на хиляди искри върху релсите. Чак когато влакът излизаше от гарата, аз се надвесих през отворената врата на спалния вагон и погледнах назад.

Старецът бе седнал там, в своя стол, облегнат на стената на перона в своите избелели сини панталони и риза, с обгоряло лице и прозрачни очи. Той не ме погледна, когато влакът прелетя край него. Бе вперил поглед на изток към пустите релси, където утре или на следващия ден, или по-по-вдругиден един влак, някой влак, който и да е влак, може да прелети оттук, може да забави ход, може да спре. Лицето му бе застинало, очите му — невиждащи, приковани на изток. Имаше вид на стогодишен старец.

Влакът изпищя.

Надвесих се навън, примигвайки, и аз самият почувствувах се внезапно състарен.

Сега тъмнината, която ни бе събрала, застана между нас. Старецът, гарата, градът, гората изчезнаха в нощта.

Цял час аз стоях сред ревящия тътен и се вирах назад във всичкия този мрак.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.